

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет управління фінансами та бізнесу
Кафедра економіки та публічного управління

Затверджено
на засіданні кафедри економіки та публічного управління
факультету управління фінансами та бізнесу
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

Завідувач кафедри
проф. Галина КАПЛЕНКО

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни	Групи інтересів та лобізм у публічній політиці
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність:	281 Публічне управління та адміністрування

Львів-2023

Назва навчальної дисципліни	Групи інтересів та лобізм у публічній політиці
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Коперника, 3
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет управління фінансами та бізнесу Кафедра економіки та публічного управління

Інформація про викладача

Викладачі дисципліни	Пікулик Оксана Іванівна Доцент кафедри економіки та публічного управління Львівського національного університету імені Івана Франка, к.е.н., доцент
Контактна інформація викладачів	oksana.pikulyk@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю з викладачем). Також можливі он-лайн консультації через Teams, Skype, Viber, Telegram або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.

Інформація про навчальну дисципліну

Форма навчання	Денна, заочна
Семестровий (підсумковий) контроль	Залік
Мова викладання	українська
Сторінка навчальної дисципліни	Сторінка факультету управління фінансами та бізнесу → Навчання → Бакалавр → ОП «Управління персоналом в органах публічної влади та бізнес-структурах» https://financial.lnu.edu.ua/bakalavr_upravlinnia-personalom-v-orhanakh-publichnoi-vlady-ta-biznes-strukturakh
Інформація про навчальну дисципліну	Дисципліна «Групи інтересів та лобізм у публічній політиці» є вибірковою навчальною дисципліною, яка викладається для здобувачів вищої освіти спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування (галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування») для освітньо-професійних програм «Публічне управління та адміністрування», «Управління персоналом в органах публічної влади та бізнес-структурах», «Публічне адміністрування та управління бізнесом», викладається в 8 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансфертною Системою ECTS).

Групи інтересів та лобізм у публічній політиці

<p>Коротка анотація навчальної дисципліни</p>	<p>Політика – це сфера впливу різних груп інтересів. Лобізм виникає там, де є органи, які здатні ухвалювати певні рішення й навколо цих органів можуть бути ті, хто зацікавлений вплинути на прийняття рішень. Така група інтересів стає групою тиску – лобістською групою. Лобістська діяльність - важливий елемент сучасної демократії. Багато країн (США, ФРН, Франція, Японія, Канада та ін.) прийняли закони про регулювання лобістської діяльності.</p> <p>Предметом вивчення дисципліни «Групи інтересів та лобізм у публічній політиці» є теоретичні підходи, спрямовані на вивчення взаємодії груп інтересів з органами державної влади, а також практичні приклади і методи лобістської діяльності. Здобувачі вищої освіти мають можливість отримати практичні знання про те, яким чином проводяться лобістські кампанії, яка структура прийняття політичних рішень, як влаштований механізм політичного впливу, провести порівняльний аналіз моделей і практик лобізму в різних країнах світу, а також на наднаціональному рівні.</p>
<p>Мета та завдання дисципліни</p>	<p>Метою дисципліни «Групи інтересів та лобізм у публічній політиці» є сформування уявлення здобувачів освіти про основні теоретичні підходи, спрямовані на вивчення лобізму, а також ознайомити їх з практичними моделями і методами лобістської діяльності у публічній політиці.</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) проаналізувати поняття і базові теоретико-методологічні підходи до дослідження лобізму і групового підходу в публічній політиці; 2) концептуалізація особливостей функціонування груп інтересів і груп тиску на різних рівнях публічної політики і в політичних системах різного типу; 3) визначити особливості організаційних, технологічних і управлінських процедур в механізмі прийняття політичних рішень на національному та міжнародному рівнях; 4) порівняльний аналіз крос-культурних особливостей лобізму на різних стадіях функціонування політичної системи і процесу прийняття рішень; 5) дослідити методи, моделі і практики лобізму на корпоративному, регіональному, національному та міжнародному рівнях; 6) вивчення механізмів впливу на процес прийняття рішень в публічній політиці в Україні.
<p>Обсяг навчальної дисципліни</p>	<p>Денна форма навчання: <i>всього 36 аудиторних год.</i> З них 18 год. лекцій, 18 год. семінарські заняття та 54 год. самостійна робота.</p> <p>Заочна форма навчання: <i>всього 14 аудиторних год.</i> З них 8 год. лекцій, 6 год. семінарські заняття та 76 год. самостійна робота.</p>
<p>Ключові слова</p>	<p>Групи інтересів, лобізм, політична система, публічна політика, механізм прийняття рішень, моделі і практики лобістської діяльності, лобістська кампанія, форми і методи лобіювання.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після вивчення навчальної дисципліни «Групи інтересів та лобізм у публічній політиці» здобувачі вищої освіти повинні</p> <p>а) знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поняття та сутність лобізму;

- історію розвитку лобізму;
- основні суб'єкти лобістської діяльності;
- різновиди лобістської кампанії;
- сутність та особливості американської та європейська моделі лобістської діяльності;
- форми і методи лобіювання;
- етапи організації лобістської кампанії;
- інформаційно-комунікаційне забезпечення лобістської кампанії;
- роль та значення професії-лобіста у публічному управлінні.

б) уміти:

- аналізувати теоретичні і методологічні проблеми групового підходу в політиці і процесі взаємодії груп інтересів з органами державної влади;
- аналізувати поняття і базові теоретико-методологічні підходи до дослідження лобізму в публічній політиці;
- розрізняти різновиди політичного лобізму;
- використовувати комунікаційні компетентності у сфері публічної політики;
- визначити особливості організаційних, технологічних і управлінських процедур в механізмі прийняття політичних рішень;
- порівнювати моделі і практики лобізму в різних країнах світу;
- застосовувати зарубіжний досвід лобістської діяльності в органах публічної влади;
- застосовувати механізми впливу на процес прийняття рішень в публічній політиці в Україні.

Програмні результати навчання:

РН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН2. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.

РН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

Програмні компетентності:

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Групи інтересів та лобізм у публічній політиці

	<p>ЗК6. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності)</p> <p>СК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.</p> <p>СК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.</p> <p>СК9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.</p> <p>СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.</p>
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	Комунікбельність; гнучкість розуму; навички міжособистісного спілкування; критичне мислення; продуктивна самостійна робота; вміння працювати в команді; уміння відстоювати власну точку зору і переконувати інших
Теми	<p>Тема 1. Груповий підхід в публічній політиці</p> <p>Тема 2. Теоретичні засади лобізму в органах публічної влади</p> <p>Тема 3. Зарубіжний досвід лобістської діяльності в органах публічної влади.</p> <p>Тема 4. Групи інтересів, групи тиску та їхня класифікація</p> <p>Тема 5. Суб'єкти і структура міжнародного лобізму</p> <p>Тема 6. Лобізм у структурі корпоративного менеджменту та відносин з урядом (GR).</p> <p>Тема 7. Становлення та перспективи розвитку лобізму в органах публічної влади України</p> <p>Тема 8. Організація лобістської кампанії і технології лобістської діяльності</p>
Пререквізити	Для вивчення дисципліни «Групи інтересів та лобізм у публічній політиці» здобувачі вищої освіти потребують базових знань з нормативних навчальних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння сутності та значення основних понять.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання навчальної дисципліни	Застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами й технологіями: 1) методи проблемного навчання та дискусійні технології (дебати, «акваріум», проблемний виклад, частково-пошуковий (евристична бесіда), бінарна лекція); 2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання («мозкова атака», «аналіз ситуацій», дискусія, рольова гра, експрес-конференція, кейс-технологія тощо); 3) навчання в команді, навчання в малих групах; 4)

	<p>ситуаційного навчання (кейс-метод, ділова гра); 5) дослідницького навчання (лекція-діалог, семінар з індивідуальною і груповою роботою, семінар «круглий стіл»); 6) технології проєктного навчання; 7) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відеопідтримки навчальних занять, зокрема, аналіз мережевого сервісу YouTube щодо наявності та якості навчальних відеоматеріалів фахівців); 8) запрошення на аудиторні заняття фахівців-практиків за тематикою навчальної дисципліни; 9) використання інтерактивних онлайн-платформ (Дія. Цифрова освіта, Prometheus, EdEra, Освітній Хаб, ВУМ (Відкритий Університет Майдану), COURSERA).</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Наявність ноутбука, проектора, доступ до мережі Internet, фліпчарт, кольорові маркери. Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальноживаних програм і операційних систем.</p>
<p>Література для вивчення навчальної дисципліни</p>	<p>Уся література, яку здобувачі вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел інформації, яких немає у списку рекомендованих.</p> <p>ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Бовсунівська І. В. Конспект лекцій з дисципліни «Лобізм в органах публічної влади». Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського. Навчально-науковий інститут управління, економіки та природокористування. К.2021. https://tnu.edu.ua/sites/default/files/normativbasa/lobizmleksait.pdf 2.Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 345 с. 3.Законодавче регулювання лобістської діяльності (досвід країн Європейського Союзу та Сполучених Штатів Америки) Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України // https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28920.pdf 4.Зв'язки з громадськістю [Електронний ресурс] : навч. посібник / В. А. Гапоненко, В. А. Рихлік. — К. : КНЕУ, 2015. — 238 с. 5.Інститут лобіювання в Україні та за кордоном: походження, проблеми, перспективи розвитку: науково-інформаційне видання / Д. Базілевич, В. Нестерович, В. Федоренко; Інститут професійного лобіювання та адвокати. — К. : 2015. — 105 с. 6.Кельман М. С. Самоорганізація народу як фактор формування громадянського суспільства в Україні: монографія. Львів: Растр-7, 2018. 211 с. 7.Лобізм в органах публічної влади: метод. рек. для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти "Магістр" / уклад. : І. В. Бовсунівська. – К. : УкрСІЧ, 2019. – 30 с. https://tnu.edu.ua/sites/default/files/normativbasa/lobizmmet.pdf 8.Макаренко Б. Г. Культура й політична участь особистості: духовна культура як чинник гуманізації політичної участі людини у трансформаційному суспільстві. Дніпропетровськ: Арт-Прес, 2016. 334 с.

9. Політико-правова система України: курс лекцій. навч. посіб. / В. Кириченко та ін. Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. 203 с.
10. Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами / Ф. М. Рудич та ін. Національна академія наук України. Київ: ІІЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2016. 483 с.
11. Політична думка ХХ - початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Т. 2. Львів : «Новий Світ-2000», 2017. 535 с.
12. Публічне лобіювання: Навч. посіб. / Під заг. ред. канд. філос. наук Р. Кобця, канд. істор. наук С. Панциря. — Київ, Фонд “Європа ХХІ”, 2008. — 160с. <http://surl.li/etwpo>
13. Сокур С.П. Лобістська діяльність у країнах та інституціях ЄС: монографія /С.П.Сокур; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ: Фенікс, 2020. - 256с.
14. Стойко О. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В. Корецького, 2016. 415 с.
15. Як впливати на владу не будучи у владі : навчальний посібник. Редактор-упорядник М. Городок. — Київ : 2016. — 56 с. <http://surl.li/qdbxn>
16. Gueguen D. Reshaping European Lobbying. Brussels: PACT European Affairs, 2013.
17. Holman C., Lunenburg W. Lobbying and Transparency: A Comparative Analysis of Regulatory Reform // Interest Groups & Advocacy. 2012. №1.
18. Interest Group Politics in Europe / Ed. by Beyers J., Eising R., Maloney W.A. // West European Politics. 2010. Special Issue.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бережна К. Принципи організації та функціонування інститутів влади в Європейському Союзі та Україні: порівняльно-правовий аналіз. Київ: ЗНУ, 2017. 405 с.
2. Вітвіцький С. С., Южека Р. С. Міжнародний досвід розвитку інституту лобізму та проблема його легалізації в Україні. «Молодий вчений». Серія: Юридичні науки. 2015. № 2 (17)., с. 736.
3. Ворчакова І.Є. Лобізм в політиці: сутність явища та способи реалізації. European political and law discourse. № 1(5). 2018. С. 105–110. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. Том 34 (73). № 5. 2023. С. 30-35.
4. Гарсія А.Н. Активізація зусиль для забезпечення належного управління з метою запобігання та виявлення корупції та боротьби з нею: два основні заходи. Економічна та соціальна Рада ООН. 2016. https://digitallibrary.un.org/record/819972/files/E_C.16_2016_6-RU.pdf
5. Головка В. Становлення лобізму в Україні: проблеми законодавчого регулювання. Гуманітарний журнал. 2012. № 4. <http://journals.urau.ua/index.php/wissn003/article/view/4939>.
6. Денисюк А.В. Громадський лобізм в Україні: проблеми і перспективи розвитку. Гілея: науковий вісник. 2015. Вип. 102(11). С. 403–405.

7. Євченко Р.І. Феномен лобізму: інтерпретація природи і моделі організації діяльності. Міжнародні та політичні дослідження. 2022. № 35. С. 157–166.
8. Кіянка І. Порівняльний аналіз діяльності груп тиску: приклади Канади, Великобританії, Німеччини та Франції. Науковий вісник ужгородського університету. 2010. № 15. С. 72–76.
9. Колісніченко А.І. Лобізм у політичному процесі. Наукові праці. Політологія. 2016. № 272. С. 54–57.
10. Коцупал Д.В. Лобізм у публічному управлінні: сутність, особливості та функції. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. Том 34 (73). № 5. 2023. https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/5_2023/6.pdf
11. Кравченко С.О., Кучерявий В.М. Аналіз сутності цивілізованого лобізму як форми взаємовідносин влади та суспільства. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. 2019. № 3(69). С. 93–99.
12. Круть В.О. Лобізм як форма прояву корупції. Право та державне управління. 2020. № 4. С. 227–232.
13. Маркус І. Наукові підходи до визначення лобізму та основні концепції поняття. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління. 2022. № 1(15). С. 24–27.
14. Пашкова К.І. Лобізм в ЄС: Генеза та перспективи правового регулювання. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 365–368
15. Про лобізм: Проект Закону України від 21 лютого 2017 № 5144 // Офіційний сайт Верховної Ради України. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60052
16. Яровой Т. С. Лобізм: визначення поняття в рамках теоретико-дискусійного поля та нормотворчого процесу. Публічне Урядування. Київ. 2018. С. 276–285. http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2023/23.pdf
17. Яровой Т. С. Лобізм: механізм відстоювання інтересів громадян, чи інструмент втручання у внутрішню політику держави? Право та державне управління. Правове регулювання лобіювання в Україні: проблеми та перспективи: матеріали круглого столу (м. Київ, 24 квітня 2019 р.) / [ред. кол.: Мищак І. М., Телькінен Т. Е., Яровой Т. С.]. Київ: «Видавництво Людмила», 2019. С. 10–18.
18. Яровой Т.С., Бондаренко О.Г. Реалізація цивілізованого лобізму у сфері публічного управління: питання теорії і практики. Право та державне управління. № 3. 2023 р.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Вплив доброчесності на нормотворчість в Україні: НАЗК та громадянське суспільство визначили напрямки вдосконалення законопроекту про лобіювання // <https://nazk.gov.ua/en/news/integrity-effect-on-rulemaking-in-ukraine-nacp-and-civil-society-have-identified-directions-for-improving-the-draft-law-on-lobbying/>
2. Офіційно інтернет представництво Президента України. <https://president.gov.ua/>
3. Офіційний вебпортал парламенту України. <https://www.rada.gov.ua/>
4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. <https://www.kmu.gov.ua/>
5. Законодавство України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
6. Науковий журнал «Міжнародні та політичні дослідження». <http://heraldiss.onu.edu.ua/>

Групи інтересів та лобізм у публічній політиці

	<p>7. Платформа масових відкритих онлайн-курсів Prometheus: ELECTIONS101 Політики: як обирати, аби не шкодувати. https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+ELECTIONS101+2018_T3/about</p> <p>8. Сайт Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. https://razumkov.org.ua/</p> <p>9. Центр політичних досліджень (Львів). http://postua.info/</p> <p>10. Technical paper. Analysis of the Draft Law on the Integrity of Lobbying in Ukraine and related legislation prepared on the basis of the expert opinions by Valts Kalnins and Yves Marie Doublet // https://rm.coe.int/eccd-bo-ua-tp01-2023/1680aca660</p> <p>11. Lobbying Сайт OECD. СЕРІЯ OECD ПРО ЛОБІСТІВ, УРЯД ТА ГРОМАДСЬКУ ДОВІРУ https://www.oecd.org/governance/ethics/lobbying.htm</p> <p>12. Transparency and integrity in lobbying // https://www.oecd.org/gov/ethics/Lobbying-Brochure.pdf</p> <p>13. Legal regulation of lobbying activities in the context of public decision making. Recommendation CM/Rec(2017)2 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 22 March 2017 and explanatory memorandum. // https://rm.coe.int/legal-regulation-of-lobbyingactivities/168073ed69</p>
Критерії оцінювання	<p>Підсумкова оцінка за семестр є сумою оцінок, отриманих студентом за поточне оцінювання на семінарських заняттях, оцінки за модульний контроль, оцінок за СРС та ІНДР. Максимальна оцінка становить 100 балів. Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на семінарських заняттях (поточне тестування, опитування, виступи тощо), модульному контролі, захисті ІНДР та перевірки СРС. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність здобувача вищої освіти під час аудиторних занять; недопустимість пропусків; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Модульний контроль проходить у формі тестування у додатку Microsoft Forms або системі Moodle.</p>

Критерії оцінювання

<p>Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів</p>	<p>Бали рейтингу</p>	<p>Максимальна кількість балів</p>
<p>1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях</p>		
<p>Критерії оцінювання</p>	<p>5 балів</p>	
<p>студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.</p>	<p>5</p>	

Групи інтересів та лобізм у публічній політиці

студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.	4
студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.	3
студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість тестових завдань.	2
студент частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.	1
студент не готовий до заняття.	0
2. Самостійна робота студентів (СРС)	
Критерії оцінювання	
20 балів	
Самостійна робота (тестування за результатами виконаних самостійних робіт) Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному семінарському занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому семестровому контролі (виконанні залікового модулю).	20
3. Індивідуальна робота студентів (ІНДР)	
Критерії оцінювання	
10 балів	
▪ робота виконана та захищена згідно з графіком, з поясненнями та висновками і в повному обсязі	8-10
▪ робота захищена, але виконана частково, з порушенням термінів або вимог	4-7
▪ робота не захищена та виконана частково, з порушенням термінів або вимог	1-3
▪ робота не виконана або не захищена	0
Критерії оцінювання	
35 балів	
1. Перший рівень (10 завдань) – завдання із вибором відповіді – тестові завдання. Завдання із вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо в картці тестування записана правильна відповідь. За кожне правильно виконане завдання виставляється <i>0,5 бала. (максимально $10 \cdot 0,5 = 5$ балів).</i>	35
2. Другий рівень (6 завдань) – завдання з короткою відповіддю. Завдання з короткою відповіддю вважається виконаним правильно, якщо студент дав вірні визначення, посилання, тлумачення, короткі коментарі. За кожне правильно виконане завдання студенту виставляється <i>3 бали. (максимально $6 \cdot 3 = 18$ балів).</i>	
3. Третій рівень (2 завдання) – завдання з розгорнутою відповіддю (повне обґрунтування відповіді). В цих завданнях потрібно дати визначення, навести класифікацію, зробити послідовні, логічні пояснення, необхідні посилання, вказати факти, з яких випливає те чи інше твердження. Оцінювання завдань третього рівня <i>6 балів (максимально $2 \cdot 6 = 12$ балів).</i>	

Поточний та модульний контроль			
Семінарські заняття (35 балів)	Індивідуальна робота студента (ІНДР) (10 балів)	Самостійна робота студентів (20 балів)	Модульний контроль (35 балів)
100 балів			

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти за результатами підсумкового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік		Залік
A	90 – 100	5	відмінно	зараховано
B	81 – 89	4	дуже добре	
C	71 – 80		добре	
D	61 – 70	3	задовільно	
E	51 – 60		достатньо	
FX (F)	0 – 50	2	незадовільно	незараховано

Питання до заліку

1. Поняття «лобізм» та підходи до визначення лобізму. Історичні корені лобізму.
2. Критерії лобізму. Політичний сенс лобізму.
3. Лобізм як один із способів взаємодії громадянського суспільства і держави.
4. Цілі, методи і суб'єкти лобіювання.
5. Поняття і основні концептуальні підходи до дослідження груп інтересів в політиці.
6. Груповий підхід в роботах А. Бентлі, Д. Трумена.
7. Методологічна суперечка між плюралістами і елітистами про структуру влади і процесі прийняття рішень в США.
8. Місце груп інтересів в теоріях державного управління та процесу прийняття політичних рішень.
9. Розвиток теорії неоплюралізму в кінці ХХ- початку ХХІ ст. і методологічні основи дослідження лобістської діяльності.
10. Лобізм як спосіб управління політичними кампаніями і впливу на процес прийняття політичних рішень.
11. Прямий і непрямий (опосередкований) лобізм як основні типи сучасного лобізму.
12. Фінансування політичних партій і виборчих кампаній як метод лобізму. Відкриті і тіньові методи фінансування.
13. Роль громадської думки в механізмі лобістської діяльності. Лобістські кампанії в ЗМІ.
14. Роль інтернет-технологій в формуванні громадської думки.
15. Особливості американської системи поділу влади, механізму «стримувань і противаг».
16. Двопартійна система в США та її вплив на представництво групових інтересів.
17. Механізм лобістської діяльності в США.

	<ol style="list-style-type: none"> 18. Використання методів лобізму в управлінні виборчими кампаніями в США. 19. Розвиток і особливі ознаки інституту лобізму в Великобританії і країнах Вестмінстерської системи. 20. Особливості поділу влади в Великобританії і процес державного управління. 21. Професійні організації та асоціації лобістів в Великобританії. 22. Порівняльний аналіз політико-правових актів та етичних кодексів Великобританії, Канади, Австралії та Нової Зеландії. 23. Соціальні та політико-економічні передумови становлення європейсько-континентальної моделі лобізму. 24. Корпоративізм як соціально-політична основа європейсько-континентальної моделі лобізму. 25. Моделі корпоративізму. 26. Механізм і структура лобістської діяльності в ЄС. 27. Особливості проведення політичних кампаній на рівні Євросоюзу і роль груп інтересів. 28. Об'єкти лобістської діяльності в ЄС. Суб'єкти лобізму і їх роль в процесі прийняття рішень. 29. Комунальний і міжурядовий методи прийняття рішень в органах влади ЄС. 30. Співвідношення галузевих, корпоративних і цивільних інтересів в ЄС. 31. Правові основи регулювання лобізму в Євросоюзі. 32. Класифікація груп інтересів: добровільні, демократичні, з індивідуальним членством. 33. Компанія як група тиску. Аналіз діяльності компанії як суб'єкта групового політичного процесу. 34. Типи функціонального представництва інтересів. 35. Практика лобіювання групових інтересів у час виборчих кампаній. 36. Поняття і багаторівневий характер міжнародного лобізму: міждержавний, іноземний, етнічний лобізм. 37. Об'єкти і суб'єкти міжнародного лобізму. 38. Особливості проведення та управління політичними кампаніями на глобальному рівні: механізм і зміст. 39. Корпорація як суб'єкт владних відносин. Місце корпорацій в механізмі лобістської діяльності. 40. Місце і роль GR в управлінській структурі корпорації. Структура, цілі і завдання GR відділів. 41. Особливості політичного процесу і процесу прийняття рішень в перехідних країнах на прикладі Східної Європи. 42. Проблема регулювання лобізму і обмеження корупції в перехідних суспільствах. 43. Розвиток інститутів і механізмів контролю за процесом прийняття рішень і апаратом управління. 44. Трансформація моделі лобістських відносин у 1990-2000-і рр. 45. Механізм лобістської діяльності в політичних інститутах сучасної України. 46. Особливості лобізму на рівні законодавчої і виконавчої влади України. 47. Умови і структури лобіювання, ресурси лобістських груп. 48. Типологія лобістської діяльності: «прямий», «непрямий», «внутрішній» лобізм. 49. Основні сфери, методи та технології лобістської діяльності. 50. Правові та етичні аспекти лобізму. Переваги та недоліки лобізму.
<p>Дотримання умов доброчесності</p>	<p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти в частині НДР будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної</p>

Групи інтересів та лобізм у публічній політиці

	<p>недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Принципи доброчесності в Університеті та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями Центру забезпечення якості освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. Сайт НАЗЯВО: https://naqa.gov.ua/ Центру забезпечення якості освіти ЛНУ: http://education-quality.lnu.edu.ua/accreditation/university-documents/</p> <p>Онлайн курс «Академічна доброчесність» викладений за посиланням: https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/.</p>
Навчання іноземною мовою	<p>У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються матеріали та джерела англійською мовою. Враховуючи студентоцентричний підхід, за бажанням здобувачів вищої освіти, допускається вивчення матеріалу за допомогою англійськомовних онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.</p>
Позааудиторні заняття	<p>Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, форумах, круглих столах тощо (за активну участь отримують додаткові бали).</p> <p>У рамках неформальної освіти здобувачі можуть самостійно проходити курси на онлайн платформах за темами навчальної дисципліни, що буде враховуватися при оцінюванні аудиторної та самостійної роботи здобувача.</p>
Опитування	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості викладання курсу буде надано по завершенню навчальної дисципліни.</p>

СХЕМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (денна форма навчання)

Тиждень	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)*	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Згідно з розкладом	<p>Тема 1. Груповий підхід в публічній політиці</p> <p>1.Поняття і основні концептуальні підходи до дослідження груп інтересів в політиці.</p> <p>2. Теорія плюралізму інтересів і поліархії.</p> <p>3. Методологічна суперечка між плюралістами і елітистами про структуру влади та процеси прийняття рішень в США.</p> <p>4.Місце груп інтересів в теоріях державного управління та процесу прийняття політичних рішень.</p> <p>5.Розвиток теорії неоплюралізму в кінці ХХ- початку ХХІ ст.</p>	Лекція	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Завдання для СРС з теми 1, 4 год	До семінарського заняття 1
Згідно з розкладом	<p>Семінарське заняття 1.</p> <p>Тема 1. Груповий підхід в публічній політиці.</p> <p><i>Питання для самопідготовки:</i></p> <p>1.Які існують концептуальні підходи до дослідження груп інтересів в політиці?</p> <p>2.Охарактеризуйте груповий підхід в роботах А. Бентлі, Д.Трумена.</p> <p>3.Поясніть суть теорії плюралізму інтересів і поліархії Р.Даля.</p> <p>4.У чому полягає суть методологічної суперечки між плюралістами і елітистами?</p> <p>5.Яке місце груп інтересів в теоріях державного управління та процесу прийняття політичних рішень?</p> <p>Інтерактивні методи навчання.</p> <p>Створити презентацію про розвиток теорії неоплюралізму в кінці ХХ-початку ХХІ ст.</p>	Семінарське заняття Самостійна робота	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Питання для обговорення та прикладні завдання 2 год	
Згідно з розкладом	<p>Тема 2. Теоретичні засади лобізму в органах публічної влади</p> <p>1.Поняття «лобізм» та основні підходи до його визначення.</p> <p>2.Історичні корені лобізму.</p> <p>3.Критерії лобізму.</p> <p>4.Лобізм як селекція соціальних проблем і форма організації зворотного зв'язку владних органів із зацікавленими групами.</p> <p>5.Лобізм як інтегральний елемент політичної системи.</p> <p>6.Цілі, форми, методи і суб'єкти лобіювання.</p>	Лекція	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Завдання для СРС з теми 2, 5 год	До семінарського заняття 2

<p>Згідно з розкладом</p>	<p>Семінарське заняття 2. Тема 2. Теоретичні засади лобізму в органах публічної влади <i>Питання для самопідготовки:</i> 1. Дайте визначення поняття «лобізм». 2. Які підходи існують до визначення категорії «лобізм»? 3. Назвіть критерії лобізму. 4. У чому полягає політичний сенс лобізму? 5. Поясніть лобізм, як один із способів взаємодії громадянського суспільства і держави. 6. Назвіть цілі, форми, методи і суб'єкти лобіювання. Інтерактивні методи навчання. Симуляція гри: "Лобістський процес". Здобувачі розігрують ролі різних лобістів, громадських діячів, політиків чи громадянських організацій. Завдання здобувачів - вести переговори, впливати на прийняття рішень та розвивати стратегії лобізму.</p>	<p>Семінарське заняття Самостійна робота</p>	<p>Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси</p>	<p>Питання для обговорення та прикладні завдання 2 год</p>	
<p>Згідно з розкладом</p>	<p>Тема 3. Зарубіжний досвід лобістської діяльності в органах публічної влади. 1. Теорія і практика лобізму в США. 2. Розвиток і особливі ознаки інституту лобізму в Великобританії і країнах Вестмінстерської системи. 3. Порівняльний аналіз політико-правових актів та етичних кодексів Великобританії, Канади, Австралії та Нової Зеландії. 4. Генеза та особливості європейсько-континентальної моделі лобізму 5. Особливості лобізму у Євросоюзі.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси</p>	<p>Завдання для СРС з теми 3, 4 год</p>	<p>До семінарського заняття 3</p>
<p>Згідно з розкладом</p>	<p>Семінарське заняття 3. Тема 3. Зарубіжний досвід лобістської діяльності в органах публічної влади. <i>Питання для самопідготовки:</i> 1. Охарактеризуйте особливі ознаки інституту лобізму в США. 2. У чому полягають особливості американської системи поділу влади, механізму «стримувань і противаг»? 3. Суть механізму лобізму в Великобританії і країнах Вестмінстерської системи. 4. Які правові та громадські вимоги пред'являють до суб'єктів і об'єктів лобіювання?</p>	<p>Семінарське заняття Самостійна робота</p>	<p>Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси</p>	<p>Питання для обговорення та прикладні завдання 2 год</p>	

Групи інтересів та лобізм у публічній політиці

	<p>5. Пояснить корпоративізм як соціально-політичну основу європейсько-континентальної моделі лобізму.</p> <p>6. Механізм і структура лобістської діяльності в ЄС.</p> <p>Інтерактивні методи навчання.</p> <p>Дебати: Лобізм: «За» і «Проти».</p> <p>Розіграти дебати між здобувачами, де одна група виступає "за" лобізм, а інша - "проти". Це допоможе здобувачам розвивати аргументацію, розуміти різні погляди та вивчати аспекти лобізму з різних точок зору.</p>				
Згідно з розкладом	<p>Тема 4. Групи інтересів, групи тиску та їхня класифікація</p> <p>1. Відмінність груп інтересів від політичних партій.</p> <p>2. Класифікація груп: добровільні, демократичні, з індивідуальним членством.</p> <p>3. Компанія як група тиску. Аналіз діяльності компанії як суб'єкта групового політичного процесу.</p> <p>4. Типи функціонального представництва інтересів.</p> <p>5. Групи тиску і соціальні рухи.</p> <p>6. Практика лобіювання групових інтересів у час виборчих кампаній.</p>	Лекція	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Завдання для СРС з теми 4, 5 год	До семінарського заняття 4
Згідно з розкладом	<p>Семінарське заняття 4.</p> <p>Тема 4. Групи інтересів, групи тиску та їхня класифікація</p> <p><i>Питання для самопідготовки:</i></p> <p>1. У чому полягає відмінність груп інтересів від політичних партій?</p> <p>2. Як класифікують групи інтересів?</p> <p>3. Охарактеризуйте компанію як суб'єкта групового політичного процесу.</p> <p>4. Назвіть основні типи функціонального представництва інтересів.</p> <p>5. Як відбувається лобіювання групових інтересів у час виборчих кампаній?</p>	Семінарське заняття Самостійна робота	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Питання для обговорення та прикладні завдання 2 год	
Згідно з розкладом	<p>Тема 5. Суб'єкти і структура міжнародного лобізму</p> <p>1. Поняття і концептуалізація міжнародного лобізму.</p> <p>2. Багаторівневий характер міжнародного лобізму: міждержавний, іноземний, етнічний лобізм.</p> <p>3. Держави, міжнародні політичні та економічні організації як суб'єкти і об'єкти міжнародного лобізму.</p> <p>4. Особливості проведення та управління політичними кампаніями на глобальному рівні: механізм і зміст.</p> <p>5. Структура і технології механізму міжнародного лобізму.</p>	Лекція	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Завдання для СРС з теми 5, 5 год	До семінарського заняття 5

Групи інтересів та лобізм у публічній політиці

	6.Правові підстави і проблема регулювання міжнародної лобістської діяльності.				
Згідно з розкладом	<p>Семінарське заняття 5. Тема 5. Суб'єкти і структура міжнародного лобізму <i>Питання для самопідготовки:</i> 1. Дайте визначення поняття міжнародного лобізму. 2. У чому полягає багаторівневий характер міжнародного лобізму? 3. Назвіть об'єкти і суб'єкти міжнародного лобізму. 4. У чому полягають особливості проведення та управління політичними кампаніями на глобальному рівні? 5. Яка структура, правові підстави і технології механізму міжнародного лобізму? Інтерактивні методи навчання. Практичне завдання: візуалізація міжнародного лобізму. Зобразити структуру міжнародного лобізму у вигляді багаторівневої схеми, позначивши на ній суб'єктів, об'єкти, взаємозв'язки.</p>	Семінарське заняття Самостійна робота	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Питання для обговорення та прикладні завдання 2 год	
Згідно з розкладом	<p>Тема 6. Лобізм у структурі корпоративного менеджменту та відносин з урядом (GR). 1. Корпорація як суб'єкт владних відносин і політичного менеджменту. 2. Місце корпорацій в механізмі лобістської діяльності на національному та міжнародному рівнях. 3. Місце і роль GR в управлінській структурі корпорації. Структура GR відділів. 4. Цілі і завдання GR відділів на національному та міжнародному рівнях. 5. Створення GR відділу і формування сегментів відповідальності. 6. Соціологічні методи у супроводі діяльності GR відділу.</p>	Лекція	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Завдання для СРС з теми 6, 4 год	До семінарського заняття 6
Згідно з розкладом	<p>Семінарське заняття 6. Тема 6. Лобізм у структурі корпоративного менеджменту та відносин з урядом (GR). <i>Питання для самопідготовки:</i> 1. Охарактеризуйте корпорацію як суб'єкт владних відносин. 2. Яке місце займає корпорація в механізмі лобістської діяльності? 3. Поясніть роль GR в управлінській структурі корпорації. 4. Охарактеризуйте структуру GR відділу? 5. Назвіть основні цілі і завдання GR відділів.</p>	Семінарське заняття Самостійна робота	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Питання для обговорення та прикладні завдання 2 год	

Групи інтересів та лобізм у публічній політиці

	<p>6. Як вибудовується система комунікацій і налагоджуються взаємовідносини між бізнесом та органами державної влади на всіх її рівнях?</p> <p>Інтерактивні методи навчання. Кейс-метод: Аналіз реальних ситуацій. Представлення здобувачами кейсів реальних лобістичних ситуацій з історії публічної політики. Здобувачі повинні розібратися в ситуації, визначити ключових гравців, стратегії та наслідки.</p>				
Згідно з розкладом	<p>Тема 7. Становлення та перспективи розвитку лобізму в органах публічної влади України. Лобіювання у повоєнній розбудові України.</p> <p>1. Трансформація моделі лобістських відносин у 1990-2000-і рр. 2. Особливості українського корпоративізму. 3. Групи інтересів бізнесу в умовах нової ринкової системи. 4. Механізм лобістської діяльності в політичних інститутах сучасної України. 5. Особливості лобізму на рівні законодавчої і виконавчої влади. 6. Лобізм на локальному рівні. 7. Легалізація ринку лобіювання для залучення інвестицій у повоєнній розбудові України.</p>	Лекція	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Завдання для СРС з теми 7 5 год	До семінарського заняття 7
Згідно з розкладом	<p>Семінарське заняття 7. Тема 7. Становлення та перспективи розвитку лобізму в органах публічної влади України <i>Питання для самопідготовки:</i></p> <p>1. Які існували особливості політичної системи, державного управління та процесу прийняття рішень в СРСР? 2. Якої трансформації зазнала модель лобістських відносин у 1990-2000рр. в Україні? 3. У чому суть та особливості українського корпоративізму? 4. Яке місце і роль груп інтересів в процесі проведення суспільно-політичних кампаній і здійсненні впливу на процес прийняття політичних рішень в сучасній Україні? 5. Який досвід зарубіжних моделей лобізму може використати Україна? 6. Чи потрібне в Україні законодавство про лобіювання і яка роль ринку лобіювання у повоєнній розбудові України?</p> <p>Інтерактивні методи навчання.</p>	Семінарське заняття Самостійна робота	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Питання для обговорення та прикладні завдання 2 год	

	<p>Проектна робота: Лобізм в дії Завдання здобувачам розробити власний лобістичний план для розв'язання конкретної проблеми в сфері публічної політики. Здобувачі повинні підготувати презентацію, в якій вони обґрунтовують свою стратегію та її ефективність.</p>				
Згідно з розкладом	<p>Тема 8. Організація лобістської кампанії і технології лобістської діяльності 1.Умови і структури лобіювання: галузева кооперація, наявність інформаційно-аналітичного центру, громадської організації, зв'язок із засобами масової інформації, фінансова підтримка лобістської структури. 2.Діяльність лобістської структури: аналіз ситуації, постановка мети (основної та додаткової), вироблення стратегії, підготовка плану компанії, етапи реалізації плану, аналіз підсумків. 3.Ресурси лобістських груп: власність, інформація, кваліфікація і досвід, культурний вплив, національні та регіональні зв'язки тощо. 4.Типологія лобістської діяльності: «прямий» лобізм, «непрямий» лобізм, «внутрішній» лобізм. 5.Пріоритетні сфери лобістської діяльності: в країнах з унітарною системою державного устрою, в країнах з федеративним державним устроєм. 6.Основні методи лобістської діяльності: метод прямого впливу, метод непрямого впливу, «метод гасіння пожежі», метод політичного альянсу. 7.Технології лобістської діяльності. 8.Правові та етичні аспекти лобізму.</p>	Лекція	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Завдання для СРС з теми 8 4 год	До семінарського заняття 8
Згідно з розкладом	<p>Семінарське заняття 8. Тема 8. Організація лобістської кампанії і технології лобістської діяльності <i>Питання для самопідготовки:</i> 1.Охарактеризуйте умови і структуру лобіювання. 2. За якими етапами здійснюється діяльність лобістської структури? 3. Які ресурси повинні бути у лобістських груп? 4.Які існують типи лобістської діяльності? 5. Назвіть основні методи лобістської діяльності. 6.Порівняйте переваги та недоліки лобізму. Інтерактивні методи навчання.</p>	Семінарське заняття Самостійна робота	Основна література, додаткова література, інтернет-ресурси	Питання для обговорення та прикладні завдання 2 год	

Групи інтересів та лобізм у публічній політиці

	<p>Віртуальна екскурсія: Віртуальне лобістичне агентство. Створити віртуальне лобістичне агентство, де здобувачі можуть взяти на себе роль лобіста. Вони можуть виконувати завдання, такі як аналіз законопроектів, підготовка запитань для зустрічі з політиками та підготовка лобістичних матеріалів.</p>				
<p>Згідно з розкладом</p>	<p>Семінарське заняття №9 Модульний контроль</p>	<p>Модульний контроль</p>			

